

מקורות לשיעור
תכלת בזמנינו
שיעור ד'

REPORTS BY

1. **התאמה:** התאמה בין המידע המסופק על ידי המערכת לבין המידע המסופק על ידי המערכת.
 2. **התאמה:** התאמה בין המידע המסופק על ידי המערכת לבין המידע המסופק על ידי המערכת.
 3. **התאמה:** התאמה בין המידע המסופק על ידי המערכת לבין המידע המסופק על ידי המערכת.
 4. **התאמה:** התאמה בין המידע המסופק על ידי המערכת לבין המידע המסופק על ידי המערכת.
 5. **התאמה:** התאמה בין המידע המסופק על ידי המערכת לבין המידע המסופק על ידי המערכת.

[illegible]

בני יצחק, להי כולה התחילה ויחנך לחלל מן המדע: איש
בידיו. להם איש תחנת טכניקה היה המכיר: וישא המהר הישן
היה, סק חלילית לכן נחלדו לכל עד אשר הסתק תחמוד לחת
להם טעמים: וישא המהר איש העשרה היה, וסמן כיכר תחמוד

[illegible]

ותדעל מלך גוים, זו מלכות אדום שהיא מכתבת טירוניא מכל אומות העולם.

Emperor Theodosius.

Temperant universi, cuiuscumque sint sexus dignitatis artis professionis et generis, ab huiusmodi speciei possessione, quae soli principi eiusque domui dedicatur. 1. Nec pallia tunicasque domi quis sericas contexat aut faciat, quae tincta conchylio nullius alterius permixtione subtexta sunt. 2. Proferantur ex aedibus tradanturque tunicae et pallia ex omni parte texturae cruore infecta conchylii. Nulla stamina subtextantur tincta conchylio, nec eiusdem infectionis arguto pectine solidanda fila decurrant. Reddenda aerario holovera vestimenta virilia protinus offerantur. 3. Nec est, ut quisquam de abiurato pretio conqueratur, quia sufficit calcatae legis impunitas. 4. Ne quis vero nunc huiusmodi suppressione in laqueos novae constitutionis incurrat: alioquin ad similitudinem laesae maiestatis periculum sustinebit. * THEODOS. A. MAXIMINO COM. SACR. LARG. * <A 424 D.XVII K.FEBR.CONSTANTINOPOLI VICTORE VC.CONS.>

Emperor Theodosius to Maximinus, Count of the Imperial Exchequer.

All persons of both sexes and of every rank, business, profession or birth must refrain from possessing vestments reserved for the emperor and his house alone. 1. Nor shall any one weave or make in his home silken cloaks or tunics, dyed with (purple) [conchylio] {blue purpura} (without the admixture of some other color) {with no other mixture added}. 2. Let all tunics and cloaks dyed through and through with the blood of the (purple fish) [conchylii] {blue purpura} be produced and delivered. No warp shall be made tintured with purple [conchylio] {blue purpura}, nor shall supporting thread of the same dye run through with the rattling (shuttle) {reed of the loom} make the wool. Men's vestments, wholly purple [holovera] shall be immediately produced and turned over to the treasury. 3. Nor need anyone complain that he is not paid for them, because immunity from punishment suffices. 4. Let no one, by concealment of that kind run into the snares of this new constitution, as he will run the risk similar to that of treason.

Given January 16 (424).

C. Th. 10.21.3.

"Emperors Valentinian, Theodosius and Arcadius to Faustus, Count of the Imperial Exchequer.

No private person shall have power to dye or sell purpurae goods, silk or wool, which is called blatta⁷⁶, oxyblatta and hycinthina. And if anyone shall sell cloth of the aforesaid murex, he may know that he incurs risk of losing his property and his head."

The word "hycinthina" used in this last edict is the exact same word used by the Septuagint(תרגום השבעים) and other Targumim to translate תכלת in the Torah⁷⁷. The word in Greek is - ὑάκινθος - yakínthos⁷⁸.

[טו] לעלוקה שתי בנות הב הב. שני פעמים הב הב למה, (כא) אמר ר' שמעון בן יוחאי (כב) עתידה ניהנם לצוות לפני הקב"ה ולומר הב לי את הרשעים:

[טז] שאול ועוצר רחם, ארץ לא שבעה מים, ואש לא אמרה הון. אש של ניהנם לא אמרה הון שאינה מרחמת על הרשעים:

[יז] שלשה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתיים: [יט] דרך הנשר בשמים. (כג) שאין אדם מכיר את מקומו: דרך נחש עלי צור. (כד) שאין אדם מכיר את דרכו: ודרך גבר בעלמה. (כה) אמר ר' יוחנן זה התרגול, שאין אדם מכיר שכבת זרע שלו:

[כא] (כו) תחת שלוש רגזה ארץ: [כב] תחת עבד כי ימלוך: [כג] תחת שנואה כי תבעל ושפתה כי תירש נברתה. אמר ר' אלכסנדראי מהיכן ל'טו'נו מחנך שפחת שרה: [כד] ארבעה הם קמני ארץ וחמה חכמים מחוכמים: [כה] שסמית בידים תתפש. (כו) אמר ר' ירמיה' (כח) דא היא אדום אומתא רשעתא דכל דקיימא תמן משתכחא:

18. Und von Sebulun sprach er: Greue dich, Sebulun, wenn du hinausziehst, und Zissachar, du, in deinen Zelten!

19. Völker laden sie zum Berge hin, dort lernen sie Opfer der Gerechtigkeit bringen. Denn der Meere Reichtum saugen sie und was in den geheimen Schätzen des Sandes verborgen ist.

רביע. 18. ולזבולן אשר שמה זבולן
בצאתה ויששכר באהליהם:

19. גמים הר-יקראו שם זבולן
זבחי-צדק כי שפע גמים ייקחו
וישפני מקמני הול: ס

der von diesem Stamme in Israels fernerer geschichtlichen Zukunft hervortritt, erhält eine mit Hoheit umflossene kriegerische Mission, ihm werden Völker bevältigende Heereshörner, zu solchen gestalten sich unter seiner Führung zunächst die Zehntausende und Tausende der Josefstämme. Es ist dies offenbar Josua, welcher dem Stamme Simeon angehört (4. B. M. 13, 7) und die Aufgabe der mit Vertreibung der Völker verbundenen Besitznahme des Landes erhalten hatte. *אֶרֶץ אֲרָץ* bezeichnet wohl die Herne, in die er die Völker treiben werde.

BB. 18 u. 19. ולזבולן וזי. Schon Jaakob (1. B. M. 49, 13 u. 14) sieht Sebulun an Meeresgestaden den Schiffahrtsverkehr vermittelnd und Zissachar in heimischer ländlicher Ruhe der Weisheitspflege obliegend (siehe daselbst). Hier werden sie beide in einem Segen zusammengefaßt, wie denn auch ihr Gebiet sich nachbarlich berührte. Die Gemeinsamkeit des Segens beruht aber auf einem brüderlich-nachbarnhaften Zusammenwirken und dem durch beide vermittelten geistig sittlichen Einfluß auf die im Weltverkehr mit ihnen in Berührung kommenden fremden Völker. Sebulun zieht in den durch das Meer vermittelten Handelsverkehr hinaus und fördert mit seinem Erworbenen den an seinem heimischen Herde der geistigen Erkenntnis pflegenden Bruderstamm, der wiederum ihm seine geistigen Errungenschaften zugute kommen läßt. Zissachar hat Anteil an dem Geiste der Redlichkeit und Gerechtigkeit, den Sebulun in seinem Handelsverkehr entfaltet und Sebulun an der behaglichen Wohlfahrt, die in Zissachars Wohnungen dessen geistige Arbeiten umgibt (1. B. M. 49, 14 u. 15). Beide zusammen aber vermitteln die erste Bekanntschaft der Völker mit dem jüdischen Geiste, dem jüdischen Leben, und der Quelle von beidem, dem Heiligtum des jüdischen Gesetzes. Sie sind die Veranlassung, daß die Fremden, welche im Verkehr mit ihnen jüdischen Geist und jüdisches Leben kennen und achten lernen, zum Berge des Gesetzesheiligtums hinauf gehen und dort in der Hingebung an den Einzigen die Weihe eines Pflichtlebens in Gerechtigkeit empfangen (siehe *שְׁלֵשִׁים* 4. St.). Und zwar *זבחי צדק*, vorzugsweise ja *שלמים*, die lebensfrohe Weihe eines Pflichtlebens vor Gott, die charakteristische jüdische Errungenschaft (siehe 3. B. M. 8, 57.)

וְיִנְקוּ שֵׁשׁ יָמִים וְיִנְקוּ שֵׁשׁ יָמִים וְיִנְקוּ שֵׁשׁ יָמִים ist der Umstand, der ihre Berührung mit den Völkern begründet. *שֵׁשׁ יָמִים*, verwandt mit *שֶׁשׁ* u. s. w., bezeichnet eine Fülle, Reichtum, Wohlstand. Es kommt ihnen die Fülle zugute, welche ihre Lage am Meere durch den Handelsverkehr bietet, oder sie werden zum Stapelplatz, zu welchem von allen Meeren die verschiedensten Güter zum Handelsaustausch zusammen strömen. *וְיִנְקוּ שֵׁשׁ יָמִים* und sie haben auch auf ihrem Gestade eigentümliche Güter, die man nur bei ihnen findet und die daher bei ihnen aufgesucht werden. Als solche werden *מִגִּילָה* *וְגַא* *וְחִלָּה* und *זִכְרִיָּה* *לְבָנָה*, die Purpurschnecke, eine besondere Art Thunfische und weißes Glas genannt, zu dessen Fabrikation der dortige Ufersand ganz besonders geeignet war.

Das **Brandhorn** lieferte
den wertvollsten
Purpurfarbstoff
mit der intensiven
Rotviolett-Färbung

Bolinus brandaris
Purple Dye Murex

Die **Purpurschnecke**
lieferte das begehrte
Blauviolett

Hexaplex trunculus
Trunculus Murex

Die **Rotmund-Leistenschnecke**
lieferte ein intensives
Dunkelrot

Thais haemastoma
Rock-shell

oren oder
„Purpurtinte“
mit dem Murex

ספר עמדן איסורים שאינם נעשים רק לבריות כי אם לשמים יראים רבא

ב' כלל גדול [פ"ז נ'] והתופר שתי תפירות והא לא קיימי אמר רבב"ה אמר ר' יוחנן והוא שקשקש והתם בקשר אחד סייור דאי בשתי קשרים מאי איריא משום תופר תפוק ליה משום קשר אלא לאו ש"ס לא סיקר קשר נמור דלחוי חבור לענין שבת אלא בשני קשרים וה"ה לענין בלאים. והצריכו חכמים לעשות עוד ד' קשרים להשלים נמשריג דציצית לתריג מצות ציצית עולה ת"ר וח' חושן והמשה קשרים היו תריג והיינו דכתיב (טז) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'. ונראה שצריכין גם הד' קשרים להיותם זה על זה דכולהו קשרים בענינא חדא עבדינן להו. וכו' שרינן בלאים בציצית היכא דלא אפשר במינו אבל אפשר לא דאמר ר"ל [ה' א'] כ"ט שאתה מוצא עשה ול"ת אם אתה יכול לקיים שניהם כותב ואם לאו יבא עשה וידחה את ל"ת. וצוה הב"ה לתת תבלת בציצית דכתיב ונתנו על ציצית הבגד פתיל תבלת ותבלת הוא צמר צבוע בדם חלזון (יז) ומגין תבלת הוא צמר [יטוה' ז'] דכתיב כבגדי טענת תבלת וארנמן והולעת שני ויש משור ופדושש כיתנא תבלת עיטרא שדרי (יח) לא היכשרו בכגדי כחונה אלא צמר ופשתים דכתיב בגדי פשתים ילבישו לא יעלה עליהם צמר בשרתם כיון שלא הוצרך להווצר כ"א על הצמר ש"ס לא היה בכגדי כחונה מין אחד ומגן דשש כיתנא [ה' א'] דכתיב פארי המגבעות שש וביחוקאל כתיב פארי פשתים יהיו על ראשם ומגן דצבוע בדם חלזון הוי כבא הוא שדרי ציצית לזכרון המצות נצטוו דכתיב וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' הלכך יש לנו לומר שהצבע זכרון היוצר הוא ואותו צבע ע"י דומה לדומה דומה לכמה הכבוד כדחנא [משה ז'] ויהי ר' ינאי (יט) אומר מה נשתנה תבלת מכל מיני צבעונים לפי שהתבלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכמה הכבוד ועתה שאין לנו תבלת יתן לכן דתנן [ז"ה א'] התבלת אינה מעכבת את הלכך וטלית של פשתן אם יש לנו תבלת מן התורה כדור לתת בו שדרי הותר בלאים בציצית ואין זה אפשר לקיים את שניהם שיקנה טלית של צמר מדי דהוא אמילת בוסתה דדחיא שבת אצ"ג דאפשר לעשות כחסידים הראשונים שלא היו משמשיין ספורותיו כיום (כ) חרביעי ואילך וחכמים גזרו על תבלת כסדרין גזירה משום קלא איין צבע הדומה לתבלת

תועפות ראם

ס"ל כדעת הסוד בשם הראשונים שהיה צ"ה י"ד ס' ט' ס"ב דלא היו בלאים אלא צ"ה תכונות וקצר ב' ראשי החוש וא"כ בחכמים אחר לא ידעו קצר אחד אצל נב' קצרים אפי' הכיפה אחת היו חסור וכ"כ שם הפרישה סק"ל וסיין בשהיו תכונות ח"ס רבא ש"ס קט"ע דלדרייתא ר"ל דלדרייתא סיפסא נחשו קצר ב' קצרים זכ"ל ומחש"כ נה' המוחצות להשג"ל מנחות שם ד"ה א"כ מ' וזכר דעת רבינו אב' הס"ל כו"ל שם ס"ד' לא ידעו דעת רבינו ופירש קט"ע דלדרייתא בקצר אחד ולא"ה נחא ל' בלית שאלן שם רק דיוקן החושן לכבוד ולא נמארה יתקן מהל"ה ככלל שחבר ב' דברים כאחד ומלתי סמכרת הפ"ו בל"ה ס' שם ס' ס"ו בשם הראשונים עיי"ש הישג ודלא כהספ"ל בפי' להשגה סוף בלאים א"ח ס' שכתב ע"ס הפ"ו בל"ה דהס" [נבי לית] מדקן חושן הרבה לא נמארה יתקן עכ"ל ובליתא למיט' נפ"ו שם אחר גם מהל"ה דנפ"ו ל"ה דהא דהתורה המורה בלאים בלית משום החושן דהתכלת סמכ"ל וטלית החושן סקין וקצר יחד נב' קצרים דודאי הו' חסור עכ"ל אינו מדויק דאי נב' קצרים בל"ה לק"מ קטיות הס"ל כמס"ל דעת רבינו הראשונים וסיין להלן ס' תכ"כ בביאור לוח כ"ס ומה שנייט שם. (טז) והיינו דכתיב בו כמס"ל מנחת מ"ב ב' ד"ס סקולא וסיין פי' המורה לכבודין וכדברי החושן מנחת ל"ס ח' ד"ה לא והל"ה בל"ה ס' ס"ו כ"כ כדחנא קאמר דכחד כתיב ליתא סמכ"ל המלחמה יסדין חלשם הודין עכ"ל ונחנאחא סמכ"ל פי' קצר ס' י"כ לא נמארה כדברי הראשונים וכדבריהם אגדה פי' שנה חולמא מהס"ל כ"כ ואם נסמך ליתר ס' כתיב ליתא והיא יותר ל' לא לין הדבר ק' כי ס' הוא ליתא עכ"ל וסוף להסך מן המדרש תנא"ה ס' הראשונים ונמארה ס"ו ב' ורוב גני' רי"ד הו' וצ"ע דהא סמכ"ל י"כ כח' המדרש אגדה כי הו"ל ס' ורוב הוא לסומא ס' חסור ואינו נחשב וצ"ל דהלחמה אחר רב"ה ורב כתיב ולא משום הקצא, ודע דלשון סודם סמכ"ל ד' הקצרים להוסיף ס' קצרים זכ"ל ס' כן וקראנו ס' ג' הביא ד' רבינו. (יז) חלזון. כ' רבינו נח"י ב' חרונה כ"ה ג' וצ"ל ולא מילי משי נגדית החשק לפי שראו יוצא חנף הערך שהוא החולשת ולא הוכשר למלחמת שמים אלא דבר סבור וכענין שאמרנו בתחם [שבת כ"ה א'] ונב' ראלמא סבי' לוי' חנף האלמא אלא חנף גרנריה שהולשץ כחוס עכ"ל וספ"י ב' הרביד סוכה ס' וצ"ל ולסדרתו חלזון ד' סבור ס' עכ"ל וסיין ערוך ערוך חלזון שד"ה מדבריו דב' משי חלזון י' שהיו שם מה שהרס הירושלמי דברים ב"ה מ"ב יע"ש הגלגל חלזון כדאי הלא דסמכ"ל צ"ל ח' וא"כ סוכה בערך כ"ס חלזון שזכרנו מדמו תכלת טי"ש דלא כמס"ל סמכ"ל שם ס' אהיה שד"ה ענין תכלת. וס' חלזון שזכרנו מדמו תכלת חלזון (פורשור שנקט) והמלחמה ישראל בקוסא כדכונן שלו כללי דעברי קדם סמכ"ל ס' שזכר לא הרעם להוכיח מדברי הערוך דמי חלזון הם גם לא כ' שם כדברי הראשונים הצ"ל אלא שחלק שם בק חלחא לפי עיי"ש וב' השם חרס ורבינו לא זכר וסמכ"ל שנמנחה מ"ב ב' וסיי"ש כחוס' ס' בשם פירש"י וסמכ"ל לכוות כחוס' ס' וא"כ דבר שזם הוא ולא הוצרך להזכירו עכ"ל. (יח) סמכ"ל ס' כמס"ל שם וכדחנן ברפ"ס דבלאים אין הכהנים לזכרן לשמם כגממ"ק אלא אחר ופשתים. (יט) ר' ינאי אומר. כדכנס ר' מאיר וכו' לפניו נמארה אכל כדורס כמ"ד בא ס"ד ס' ג' אומר חקוק וכו' נמארה שזח"ס מ' כ"ד וכמסמך ג' ח"ח ר' חקוק אחר וא"ת דאמר משום כ"ה בו' וסיין נפ"ו רוח חיים אבות רס"ל שבי"ד ד' נמארה ו על נסן עיי"ש שבי"ד כי בלית נמנו דברי עקבא בן מהללאל הסמכ"ל כמ"ד וא"ל לא ינדי עבירה ודח"ה וצ"ל בזה נמנחה מ"ד ח' בוא ד' ליתא וסמך על פניו ס' וסיין ס' מנחת סק' שם. (כ) ביום הרביעי. ע"ס י' כן וצ"ל שלא היו ממשיך ספורותיו אלא מיום הרביעי ס' וכ"ה

שלם המאה

[illegible]

והנה לא אביל לדעתכם כי לא שלילתי ולא סקפטי. הלא
נחתי מכל וכל כמה שרצה הרב בפניו העשוק כי לא ידעתי
אין יוכסר להקשר הדבר כמותו שהיה בכלל אמת ההסבר
האמיתי בדעתו. ל' שריתת בין שני דעות לא כי לא אבסר
לשאלתם שמים לדעתם לא עוד בהבנה או היה שה' דברים
אחרים שהיום כלב' - תודע לפני אספר: גוסס' השתלח
הוא שגדולי קרקע כמותו קראו בסימיוני ג' א' סג
בספ' הה' אביא בין אילן אין אצל גדולי קרקע אביא לא
לדבי כתיב תו' שחל' כ' - ואל' יאסר הרב כי עוד בהבנה
או היה שחל' לא יוכסר לפני שהוא יחס' גדול מבסר הבנה
או היה שס' אצל מבסר העשוק איוו' כי ה' דבר הבנה
ל' בוחן לא יתח' מבסר עד כי אין לו סיווכת עשה כל'
או יאסר כי עזרת התחסיס העזבו להיות אל' בהבנה או היה
שהוא לפני אספרים בסימיוני הרב אל' סג' תשוב' ל'
על ההסבר מבלי שום התחבטות או התחלשות או פסידות
שליש' כאשר הם שחל'ת' הכריעה בגוף הכעזות:

[illegible]

לְהֵאָרָא רַחֵם אֵיךְ נִגְבַּל לְחֻשְׁקֵי הַדְרָף לְרַבּוֹ כִּכּוּ. טַעֲמוֹס שִׁיחַ
הַמַּסְבִּיגִים * אַבְנֵם אִתָּם בְּנֵי דַעַי כִּי בֵּד בְּבֵד הַמְסוּד בְּתוֹרַת
זִינוּ כִּאֲשֶׁר הַמַּסְבִּיגִי בְּתוֹרַת עַל הַחִיטָק אֲבָל הַמַּסְבִּיגִי מְנוּחַ עַל
מִסְתֵּל הַמַּסְבִּיגִים הַזֶּה שִׁיחֻסְקֵי כִּלֵּם אִתָּה אִתָּה וְלֹא בְּעִינֵי *
אֵיךְ בְּמַעֲלֵת הַחִיטָק אֲבָל מְנוּחַ וְהַחֻשְׁקֵת כִּסְמֵה הִינֵנּוּ וְהַחֻשְׁקֵת
קַעַת כֵּן כִּסְמֵנִיָּה בְּחִבְרַת שִׁיחַ הַמַּסְבִּיגִי סִכְכֵר נִשְׁחָקוּ דַּעַי כִּי
יֵצִיז לְהִינֵנּוּ בְּעֵינֵי דַעַי לְרַשֵּׁן קַעֲבֻתָּהּ אִינוּ כִּסְחֵק לְכַדּוֹ
עַל כִּיחֻשְׁקֵי עַם הַמַּסְבִּיגִי כִּסְכֵר חִרְזֵהוּ בְּקֻלָּה בְּרַחֵם אֲדִיב
לְמַסְבִּיגִי הַקַּעֲרֵת לְהִיכְסִיחֵהוּ עַלִּינוּ לְרַחֵם כִּי בְּעִינֵי חֻשְׁקֵל
הַמַּסְבִּיגִי הַמַּסְבִּיגִי כִּסְמֵה הַמַּסְבִּיגִי עַם הַמַּסְבִּיגִי לְכַדּוֹ כִּי
כָּל הַמַּסְבִּיגִי מֵהַ אִתָּה חִבְרַתִּי הַקַּעֲרֵת הַמַּסְבִּיגִי הַמַּסְבִּיגִי הַמַּסְבִּיגִי
טַבְּנִיכִי * וְהַמַּסְבִּיגִי כֵּן עִינֵי הַמַּסְבִּיגִי שִׁיחֻסְקֵי אֲדִיבִים בְּלִיטֵהוּ
דַּעַי הַמַּסְבִּיגִי טַבְּנִיכִי עַלִּינוּ וְנַפְרֵם כִּי שִׁיחֻסְקֵי דְרִיבִי חִמֵּה
קַעַת הַמַּסְבִּיגִי עַלִּינוּ וְנַפְרֵם הַמַּסְבִּיגִי יִסְחָר רַחֵם וְלִי אִינוּ עַבְדּוֹ
שִׁיחֻסְקֵי מִכְתוֹרַת וְחַת הִינוּ עַבְדּוֹ כִּי שִׁיחֻסְקֵי הַמַּסְבִּיגִי
שִׁיחֻסְקֵי טַבְּנִיכִי מֵהַ עַל אִישׁ אֲדִיבִים נִגְבַּל לְכַדּוֹ רַחֵם וְכֵן טַבְּנִיכִי
כֵּן נַפְרֵם לְכַדּוֹ בְּעֵינֵי הַמַּסְבִּיגִי הַמַּסְבִּיגִי טַבְּנִיכִי הַמַּסְבִּיגִי עַל הַמַּסְבִּיגִי
נַפְרֵם עַם נַפְרֵם רַחֵם וְלִי אִינוּ חִיטָק בְּחִיטָק אִתָּה הַמַּסְבִּיגִי אֲדִיבִים

פּירק עט

אמר והי בא וזכרת השחלת כחיהה עם קצת סמכין הקטנות וזכה קשה לי במד כי לא האירתי במפרשי' קי סתבה בפירוש מה הוא ולא כשהקטע בלתי רבועו ול כי כבדו קרא לה עם בלשון הקדש ובלשון ערבי ורש' ולא כתב שחלת היא שדחש בזה וספדור בעצור ובלשון הכנעני קרי עורר וזהו שחלת וסמכין אלו וסמכין וכן כתב הרלב"ג וכן דלק בפירוש חיל' ער' שחשור דבר נגלה עם דבר נסתר כמנ' לחיל' לה דברו כזה כנעני כי העצור לרעת קצת כהחכמים אינה יחדש בזה' ובעל' העיקר כתב עשור ו' שחלת כדורש' עין נקף השחלת נשוא וטורא' וזכרם הוא טעמי כעצור' אל אדם תם הוא כעט' חלה ככחם' והחכם דקן שיק אכאראכאילו ו' כתב דברי רש' ו' כי כסס החס' סמכו' עשור' רובי' כי האצקת עד חסר הם ו' עם סמכא בו דרברו הוא וזהו שחל' קריעו רעיו והיא תבקרית כונסנו קוסאנטינפולי' סמכי' קדם קראו אותה ביונאניו והסמכי' הם הרבראכר בו סקרא בלשון ית' כלמשה כסוב כתיב כפולה בסקום דש' והחלת הואת בלמשה יש לה סמי' סמכיות כמו שהרש' תלפז' כי בלשון לאטיני רעה לומר עם הנזול הבגד ובלשון ית' רעה לומר רבש היס דבר' פלופראח הוא חלוק סמכיע' בו רעה' תל' וסמכ' ולא כתב וזהו תלפז' אכר חסדי אינם סמכי' ודש' והלכנה סמכי' והחלת היא עצמן חיותא מן דש' וסמכא ע'ו סמיה חכם גדול' כחיהה תם היתחבם בעכבת האצונות ודע בשלמות חסין ערבי למה נלח' נטח נכסה סמכיים' בפרש' אצ' סקא מה שכתב רבנו ב' ו' אכנס רבנו ו' סאך אצתי' נלח' כמ' וכל' פירש' דרבר' ואכר בפרק השני תלפז' כלי' חסרית השחלת היא העצור' וסמכין אותה בני' חסרית כנעני' ובלשון ערבי קראו אותה אכר' סוב' ודעו' כי בהלה היתה אצ' סוב' רש' דעתי' אינה כונסה כדלמשה כי דרש' סמכיים' וסמכיים' ולא

תבואות הארץ (תוצאות הארץ פ"א): "החומט – בל"ע אלחלזון (שנעקע) ומוכח מזה שחלזון התכלת מין חומט (שנעקע), וכן הוא ברכה סוף פ' כי תבוא, החלזון הזה כשגדל מלבושו גדל עמו, עכ"ל, זה שנעקע כידוע"

החומט בל"ע אלחלזון (שנעקע) ומוכח מזה שחלזון התכלת מין חומט (שנעקע), וכן הוא ברכה סוף פרשת כי תבוא החלזון הזה כשגדל מלבושו גדל עמו עכ"ל. זה שנעקע כנודע. ותרסה"ג

פי' מהר"י כהן (ר' יצחק ב"ר שמשון כ"ץ – חתן המהר"ל מפראג וחותנו של המהר"ם לובלין) על מדרש תהילים (מזמור כג): "החלזון – חומט"

[החלזון], חומט:

מקור חיים (מבה"מ חות יאיר) (ס' י"ח ס"ג)

סקור חיים

ג. סרינים – ג"ל מפני דעיקר תשמישן לצורך
לילה שהוא זמן שינה, לכן גם להרמב"ם
פסורין¹, ועצרת².
בבדודיים כתבתי דם חלזון שבו צובעין תכלת אינו בלוי"א, רק צבע פורפר שנעשה מדם דג שנקרא הדג פורפר.

יעב"ץ

23

ויסע, וכדבר הוא תחם כספי גם כספי חלזי וספי תרשיש וכוונתו זה לצורך העולם יחברו שלף נחל כקום אחר הדג שנועץ כדמי תכלת, כי אם בין שני מקומות הללו ידוע שגור וחיפה הן שני ציידים היוסבים על חוף הים הגדול של תורה (ונקרא ים האמלגמי אלל סופרי המל) ויחסי נור וידון היו צדן חוסי, ושמים כי סמורה נילור אחר סמורה ח"י, הם שחיו תססיקין צבע תכלת לכל הארצות, וכן היה נגוד בחלקו של וסלון, שרשמו על צידון, וסמון יסוד ח"י היה כל מ"ה הלו ודיות הגדול שני 'מסלון לכה תיסר הסכנים, כה"ס רח"ל סלן צריכין לך ע"י חלזון וסמון סמון חול, חני ריי וסמון זה חלזון, וסמון חול, זו וסמון לבנה גם היא הייתה בנכול הארצות והאזרים, שהחול הגדול שם בלחור מסח כסוף. הים הגדול, הוא תוסבר לטובות היסבה ותסכנות, לא תתחל כספיו בלחן:

אבל יסעל חלזון סמון כספיו כסכנות, סחול סגרות ח"י, ולסמן כסחוס ספלי לא זה סספסו י ולא כיוח כי סספסו:

ר מ"ס הרב הציגונו כפי' מה"ל לית, שהחלזון שנועץ כי תכלת חלזי כים תכלת, גם זה חלזי, כי ים תכלת הוא כסחוס ח"י לרועס, בין סנט יסורה וכן סנט רלזון, זה סליה ססכנה. וסרה הוא על חרס הגדול חכס תוסק מדיני סספי כריח ח"ל. סלא ידע זה, וזו קסה תסחלסנה. כי חסנס ים כגרת מגדל דגים, חכל יס החלס ססחי. הוא ססרוחי, חלזי הגדול שוס סכל ח, חסילו הרגים הבאים חלזי תסירדן סס תסוסה תסרי מיד מוסס כי מוסב מליסחור, כי סל כן קרל כגליו מלרל מלרסל ר"ל הים הסח. לכן ססס סגור הוא זה לריח ח"ל כה"ס סס על ססר כסיד / מ"ה כרלח סוססרנג תססות תסס, והחלזי סל הסססות סל הוסר לרסחי, ולכונה סוסה חסיד חוסר רס ססוב, זה סס כול) חריו חסכסלל כרלח רל סקקיסחלל דרכ כסכל, גם זו סדות סלסנה, על החסור הקוסס חל, סליו סל כסכי ססלל, זה סד"ח) סיון תססחי, סס סיה (סיון תססחי " תח כ"י יסחי סס"כ) ססו סד חיוח קס ר"ס מלססליה, ח"ל רלח ססס ליה לא תקססליה, חלזי חלסרין לון סללח כר:

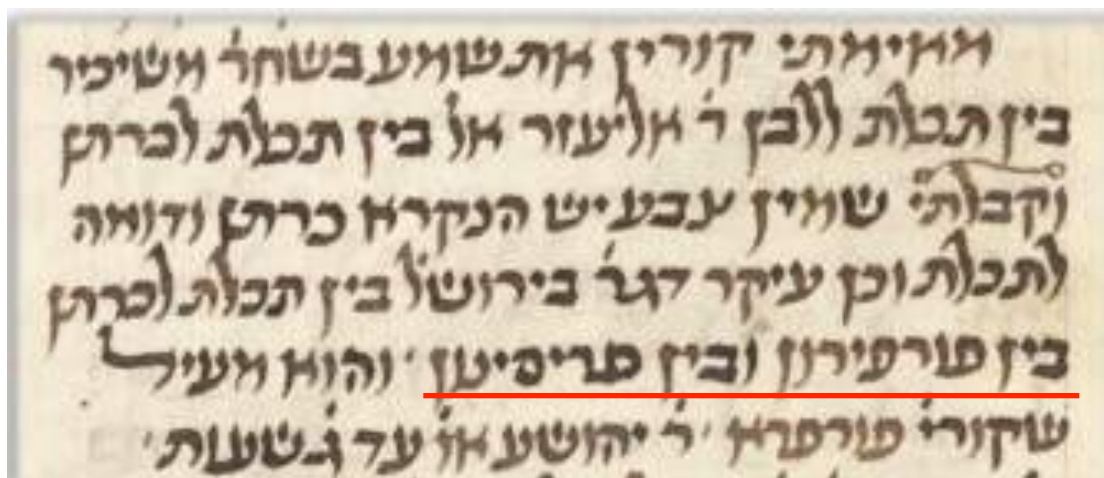
ל דבר חסרה מלר, ססרי כל ססויון ססרין חסילו כסכס (לוחן חסכסידס תסססויון חן חוס סססוס סוסה תסס חססר סוס סססססוס רלזן חל חסרי, חססר חר"ל תסלסוס חס כוססנו ללרס נוססוס וסקקיסוס חסרין, כיודע ססוססו יו לסרין ' **א** תמני ססס סלוחי חרין יסלסו. חלז כססנה זו גם חרסע תסלס נססו תססוס, כרלסו נסס, כי גם רסע ליוס רסח לרועה חסרות חל, וסנט חסו סל תקוס ' כססוכ, וסלסח חס לא סוף חלסון. חיוחי חסרי לרסוק ולרסס, ססיה חוסס לריח סלסוח נוסס סלוח תן סססוס חל לסין ולססוס רסע, וססססר חרין לקיים סלסחוסו, לכן תסע חריוסו סלל לסססנר לזורח סליון, חלסוס ססריון חיה כי חוסק תוסר, סססוקר חסר תן חססר, חכל חסעס סלסחי להיוסו חל סכלל, וסלל דכר סלזן יו ססר. תס סס ססכ) כלסיוה, חסיו תסססל חיוח כר:

הכיו"א, חלל חסיוה רסח ככ"מ, וסגרה, קסה כגידוס, ג סס וסכ לריח חלסיו, חסוס חלל תסס לא וסח לרסיל לרסיו, חלזו חסס חיו לא חסר, ח, חלסיו דכר חליו, וסריג סוסל כסססל, נל יסחי סכ) סיון תססחי, נכ סס וסכ"כ כסיו נכ"כ לסרלל סל ססויה סד חסלל חו יסחי. חל

(. אין סק סרסכס על חוס סססריו חקורא ים חסיון) (סוססלללללללללללללל סססר) וכן סכב כסוף סירס חססססס. חסיו חליוי כססססס כים חסליו וידוע חל כי כים חססויו חן ססיוס ססכרס כי, וסס חרין ססכר חססססס סססססס לליו חל ים אסססיו וכן כסס"כ כסס"כ סיו סיו סיו חקור חר"ס וסססס"כ ליוס חסרל ים חסלל.

אפילו לכתחלה דהא מסקינן הלכה כרבן נטליאל, ואי איתגיס הוי שעת הדחק ואז
קורא עד הגן החמה וכלבד שלא יאמר השוכנו, אבל המעריב ערכים יאמר עם כל
הברכות שהרי מזכירין פדת יום בלילה ופדת לילה ביום כדאיתא לקמן¹. ונראה
דהשוכנו יכול לוטר עד שיעלה עיה, וכן מצאתי²: ורבינו אלפסי³ כתב הא דאיר
שטען פעמים קורין קיש של ערבית קדם [ה]גן החמה דוקא בשעת הדחק ולא
במזד וכן הא דאמר ר' שטען פעמים שארם קרא קראת שמע של שחרית לאחר
שיעלה עמוד השחר בדיעבד או בשעת הדחק כגון שהיה טשכים לדרך אבל לכתחלה
לא. ולפנים⁴ כתב דהלכה כוחיקין⁵ וסידו כל איניש לא יכול לטוטא לסיעבד הבי
ואפילו הבי מצוה לסיקרי קדם הגן החמה טעם כרי שלא יתחלל אלא לאחר הגן
10 החמה נמצא מתחלל ביום ואע"פ שאינו עם הגן דוקא⁶: מאימתי⁷ קורין <אח>
שטע בשחרית משיכיר בין תבלת ללכן ריא אי בין תבלת לכתרי. וקבלתי שיש טין
צבע שקורין כרתי ודומה לתבלת⁸. ונרטינו בירושלמי⁹ בין תבלת לכתרי בין פורפירין
ובין פריסינין, ודא מעיל שקורין בלשון לעז פורפירא¹⁰ ויש שדומה לו קצת: עד¹¹
הגן החמה ר' יהושע אומר עד ג' שעות שכן דרך טלכים לעמוד בשלש שעות
15 הקורא טכאן ואילך לא הססיד כארם הקורא בתורה. וקורין¹² עם ברכותיה והבי
מסקנא. ואיר¹³ יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהושע: תגי¹⁴ אחרים אומרים כדי
שיראה חבירו בדחק ד' אמות ויכירהו. ובירושלמי¹⁵ מוקי לה בגייל ואינו גייל אצל
כהנא דאזיל ליה לאכסניא ואתי לקיצין. אמר¹⁶ רב הונא הלכה כאחרים אמר אביי
לחפילין כאחרים, סי' ללבוש חפילין¹⁷, לקיש כוחיקין. לעיל¹⁸ כתבתי דברי ר'
20 אלפסי. ופריי¹⁹ דקייל כוחיקין דאריי²⁰ ווחיקין היו טטרים <אותה> עם הגן החמה
כדי שיסמך נאולה לתפלה ונמצא מתחלל ביום איר דרא מאי קרא יראך עם שמש ונ²¹,
כלומר יקבלו עול טלכות עם שמש, ומצות קיש מתחיל טעם הגן החמה ונמר עד שלש
שעות ביום כר' יהושע אבל לתפלה השחר עד ד' שעות ביום כר' יהודה בם תפלת השחר²²
והבי מסקינן התם²³ והאיל ותגן [כחזירתא]²⁴ כוחיה עכ"ל²⁵. ואין גיל, דכס' תפלת
25 השחר²⁶ תגן ר' אליעזר אומר העושה תפלתו קבע וכו' וספי בגמ' שאינו מתחלל עם
דמדומי חמה כוחיקין [וסליג אורי יהודא ורבנן דמתגי] ולכן אין תפלתו תתענים,
[וסליג אורי יהודה ורבנן דמתגי], וסליג אורי יהודא ורבנן בין בתפיל(ו)ת השחר ובין
בתפיל(ו)ת מנחה. כך פירשו [רבוחיט]²⁷, וכין דמסקין התם²⁸ כר' יהודא איכ' ליתא

פ"א כד קיש סי' ד. (1) י"א ב' וי"ב א'. (2) חוגי מצאתי כן ברמב"ם פ"א סד קיש דיי
ובתוס' סי' א' ד"ה וכלבד בשם חזקוני. (3) בפירקין סי' ג'. (4) ר"ל לקמן בס' י"ז.
(5) עכ"ל תירוף בשינוי קליס, וכיאר דבריו ע' בתרי ובפסקות תלום ע' י"א. (6) משנה סי'
ב'. (7) ע' רש"י כאן תוקד כרת א' ותוס' מוכח ל"א ב' ד"ה תרוק וחולין ס"ז ב' ד"א אלא.
(8) אינו כירוש' שלנו. (9) Puzgar, puzgar. ודא שם צנע אדום ובגר צנע בצנע זה ודא
לשון יוני *apuzgar*, חשכעיס תרגמו כן ארגמן שבסקרא. (10) משנה סי' ב'. (11) י' ב'.
(12) שם. (13) סי' ב', ורבינו לא הביא רק טוף חברייתא. (14) בפירקין ג' א'. (15) סי' ב'.
(16) ע' רש"י. (17) בסמך. (18) מוכח בתוס' רי"ה ד"ה לקיש ובלישון בארז ח"א סי' י"ג.
(19) סי' ב'. (20) תהלים ע"ב ד'. (21) ברכות כ"ז א' בסעודה. (22) כ"ז א'. (23) בב"י בפעוה:
בבריייתא. (24) ע' ארז ח"א ס"י י"ג שם לשון פ"ח משנה קצת. (25) ברכות כ"ז ב'.
(26) בכל חב"י: רבינו, ורחין תנח: רבוחיט, וכ"ה לקמן ב"ש. וחפירוש שחביא רבינו לא מצאתי
בפ"א. (27) כ"ז א'.

Ancient Greek [[edit](#)]

Etymology [[edit](#)]

From πράσινον (*práson*, "leek") + -ινος (*-inos*).

Pronunciation [[edit](#)]

- IPA^(key): /prá.si.nos/ → /ˈpra.si.nos/ → /ˈpra.si.nos/ [[more](#) ▼]

Adjective [[edit](#)]

πράσινος • (*prásinos*) *m* (feminine πράσινη, neuter πράσινον); *first/second declension*

- leek green, light green

מט	הגדול	במדבר ד	מדרש
----	-------	---------	------

שנה ומעלה יבוא לצבא צבא בעבדת אהל מועד (במדבר ח. כד.) זה המנין לתלמוד כדי שיתלמדו חמש שנים ויכנסו לעבודה בני שלשים. וזה היה במדבר לפי שעה. ומניין שהוא לתלמוד. שני בעבדת אהל מועד ולא נאמר לעבודת ה'. חמישית מבן חמשים שנה. שני ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבדה (שם ח. כה.) וגם זה היה במדבר. ששית מבן שלשים שנה לענין משוי הארון. כמו שני כאן מבן שלשים שנה ומעלה.

(ה) ובא אהרן ובניו בנסע המחנה וגו'. זה שיה מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה (תהלים כד. י.) הכבוד. זה הארון. מלך הכבוד. זה הקב"ה. הוא מלך הכבוד. הוא. שהוא חולק כבוד לעושי רצונו ה'. א"ר. חייא כל הכלים עור תחש מלמעלה ותכלת מלמטה. אבל הארון עור תחש מלמטה ותכלת מלמעלה. ולמה. שכן דרכן של מלכים. פורפירא ט שלהן תכלת. והארון הוא

מִי־הָרִי אֵלּוּ פְּסוּלִין. אֲבָל בָּאֵלּוּ רִגְלִין בַּמְדַּבְרִיּוֹת שֶׁל תֵּאֵנָה וּשְׁלֵי^(י) שֶׁמֶן וּשְׁלֵי אֲגוּזִים:
 ה' מֶלֶח – י' זֶה מֶלֶח סְדוּמִית, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ') וְלֹא תִשְׁבִּית מֶלֶח הַבָּא מִלֶּחַ שְׂאִינוֹ
 שׁוֹבֶתֶת. וְאִיזוֹ? זֶה מֶלֶח סְדוּמִית. וּמִנִּין שֶׁאֵם לֹא מִצָּא סְדוּמִית יֵבִיא אֶסְתֵּרֶקְנִית?
 ת"ל מֶלֶח מֶלֶח רִיבָה: ו' תִּכְלֶת אֵין כֶּשֶׁרָה אֵלּא מִן הַחֲלֹזֹן י"ג שֶׁלֹּא מִן הַחֲלֹזֹן
פְּסוּלָה^(ז) שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת מִן הַתּוֹלַעַת שְׁבָהֲרִים, הֵבִיא שֶׁלֹּא מִן הַתּוֹלַעַת שְׁבָהֲרִים פְּסוּלָה:
 ז' שֵׁשׁ – זֶה פֶּשֶׁתָן. הֵבִיִּיאָה מִן^(ט) הַנִּקְבוֹת פְּסוּלָה: ח' מְנוּרָה וְכֹלֵי שֶׁרֶת
 מִצּוֹתָן לִהְבִּיאַ מִמּוֹתֵר נִכְסִים. אֵין לָהֶם – יֵבִיאוּ מִתְרוֹמַת הַלֶּשְׁכָּה^(י) מְנוּרָה אֵינָה
 כֶּשֶׁרָה אֵלּא מִן הָעֶשֶׂת עֲשָׂאָה מִן הַגְּרוּטָאוֹת פְּסוּלָה, וּמִשָּׂאֵר מִיָּנִי מִתְכוֹת כֶּשֶׁרָה:
 ט חֲצוּצְרוֹת אֵין כֶּשֶׁרָה אֵלּא מִן הַכֶּסֶף. עֲשָׂאָה^(י) מִן הַגּוֹשׁ כֶּשֶׁרָה, מִשָּׂאֵר מִיָּנִי

ח"ל הַסִּיפּוּר¹⁰² כִּי שֶׁפַּע יָמִים יִינָקוּ זֶה יָמָה שֶׁל יְפוּרָ¹⁰³ וְכו'.
 אִמֵּר ר' יוֹסִי וְכו' אִמֵּרְתִּי לוֹ פֶּרְנֶסֶתְךָ בְּמָה הוּא אִמֵּר לִי מִחֲלֹזֹן וְכו'.
 וְשִׁפּוּנִי טְמוּנִי חוֹל שִׁפּוּנִי זֶה חֲלֹזֹן וְכו' לִפִּי שֶׁשְׁבָטוֹ שֶׁל זְבוּלָן מִתְרַעֵם
 לִפְנֵי הַמָּקוֹם וְאוֹמֵר לִפְנֵי רַב־שִׁיעַ לֵאחֵי נָתַת אֲרָצוֹת וְלִי נָתַת חֲלֹזֹן
 אִמֵּר לוֹ שְׂאִנִּי מִצְרִיכְכֶם לִידֶךָ עַל יְדֵי חֲלֹזֹן זֶה וְכו'.

ויחי בשלח

צב

קְסוּלִין, וְהָיָה (ח) ר' שִׁמְעוֹן בֶּן קִרְזָה, קָרָה עֲלֵיהָ חֲלָא בְּרַחֲמָא, אֵלּל לִפְנֵי אֵת
 קִרְיָת לִי חֲלָא בְּרַחֲמָא, לֹא (ח) כּוֹסִים כּוֹסִים כִּסְחִי מִן הַכֶּרֶם, לֹא בְּנֵי
 אִנְשָׁא דְחִיבִין קְסוּלִין קְסוּלִין, (ח) כֶּגֶן דְּעִרְקִית וְאוֹלִית לְלוּדְקָא, אֵלּל הָיָה לִךְ
 לְבָרוּחַ לְסוּף הָעוֹלָם, וְלִיתִי בְּעַד תְּגִינָה וִיקִין אֵת קִרְזִי:
 (ט) ר' יִצְחָק בְּרַחֲמָא שָׁאֵל אֵת ר' שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹסִי בֶּן לִקְנִיא חֲסִי, אִמֵּר לִיהָ מַה
 דִּין דְּכָתִיב, שֶׁמֶלֶתְךָ לֹא בִלְתָּה מִעֲלֶיךָ (דברים ח' ד') שֶׁמָּא (ר') כֹּלִי
 קוֹרִיּוֹת הֵיוּ מְהֻלְכִין עִם יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, אֵלּל (ר' יוֹאֵל) עֲנִי דְכָבוֹד הֵיוּ מְעַטְסִין אוֹתָן,
 (ר' יוֹסִי) וְלֹא הֵיוּ בָלִין, אֵלּל שֶׁמֶלֶתְךָ לֹא בִלְתָּה מִעֲלֶיךָ, וְלֹא הֵיוּ גִּילִין, אֵלּל (ר' יוֹסִי) וְחֲלֹזֹן
הָיָה, כֹּל מַה שֶּׁהָיָה גִּילִין גִּילִין עָמַד, וְלֹא הֵיוּ צְרִיכִין חֲבִיבוֹת, אֵלּל עֲנִי
כָּבוֹד הֵיוּ (ר' יוֹסִי) מְהֻלְכִין אוֹתָן, וְאֵל תִּתֵּן (ר' יוֹסִי) אִסְטוֹן הָיָה, אֵין מְהֻלְכִין אוֹתָן

מלי קוריום, פי אומנות שטענדיק
האנדל, נאך עסם ביינאם סטער
(מחנך) ווי רבנים רבם סוף פ"ו, פ
כל הסקרא בלשון יוני, אבל אנש
מנשה רבס, גרעסון

ברוך אשר הוא נתן כל הטובים
 לחיות. **נשרפים**. מאש הענין.
אסייננות. הוא אכן שינה ממנו
 הוסין ותחילת דקס לארץ מים
 גרים אשר לא תשלוט בתן
 האש. ואם ישתנה ויחזור
 בלשון באל. ישיננו זה הוא
 מחרים וסופס העדון. ואין
 קריתו ודמיון שרפה עקב
 מים מה היסיון הזה כי וכלעז
 קורין אותו אפסיונים. ודע כי
 כי מנים חסד. א' שלמדור
 שפאש הוא הנקרא תשטב
 בשפאש. וא' צב כמו שפאש
 התוס בצינה. והוא סין עקב.
 והשני הוא חלואה חרד מים
 נקרא לציונהוהי. ענין בשרי
 נקרא מנסית במים בשבת
 נקרא מנסית על העקב ואנה
 נקרא בשם. כי הוא הארצי
 הנמית משפלת והיא מנסית
 בין חסד לשטח ואנה נשרפה
 גם כן באש ונקרא אסייננות
 ועל השלום. כנסיות. כינים
 ופיקוסים האים מנסת וחלוא.
פתופוסין. מתכנסן ומתקין.
מקשים. מקשים שיהיה
 מטר לזם חסד כדמיון

[illegible]

במסגרת זאת, השיבו רוח הקדש הוא
(ישעיהו) הַעֲד צִדּוּ. "שְׂאֵל ר' אֶלְעָזָר
בְּרַ"שׁ אֶת רַ"שׁ בְּר' יוֹסִי בֶן
לְקִינָא חֲמוּי אָמַר לוֹ כְּלִי קוֹרִינְט
יֵצְאוּ עִם יִשְׂרָאֵל לְמַדְבָּר. אָמַר לוֹ

לא. אמר לו מהיכן היו לובשין כל אותן ארבעים שנה שעשו ישראל במדבר. אמר לו ממה שהלבישום מלאכי השרת. הלא הוא דכתיב (ויקרא י"ד) ואלבשך רקמה. וידי סימיו אמר פורסירא תרגם עקילם איסליקתא. אמר לו ולא היו כלים. אמר לו ולא קרית מניקף (ויקרא י"ד) שמלתך לא כלתה מעליך. אמר לו ולא היו גדלים. אמר לו צא ולמד מן החלון שכל זמן שהוא גדל גרתיקו גדל עמו. אמר לו ולא היו צריכין תכבשת. אמר לו העצן היה שף בהם ומתהיצן. אמר לו ולא היו נשקפים. אמר לו צא ולמד מן אמיגטון הזה שאינו מתגהץ אלא באור. אמר לו ולא היו עושין כנמיות. אמר לו אם כמיתתן לא עשו בחייהן עשו. ולא היו עושין ריע רע מרים הזעה של גופן. אמר לו מתגעגין היו בעשב הקאר. הלא הוא דכתיב (ויקרא י"ד) כנאות דשא ורביצני. והיה ריוח טרף מסוף העולם ועד סופו. בא שלמה ופרש וריח שלמתיו בריח לבנו.

[illegible]

חידושי הרשב"א
 11 בא אלמר פון אסינאטן.
 גמא"כ בסוף פרשת תבא.

[illegible]

ליקוטים
זה אינו אומר רק עם הארץ
שקרא לעובד אבות וכו', מלחין
היו ל'בשין', שבעה שנה ליום
שבה נאן ברא לא היו קרוב
מקרים נדירים כי משהלחין היו
מקרים נדירים עליו היו

ישראל ממצרים, (בלי קואים) (בג) [בלי קוריים] יצאו עמכם, אמר ליה לאו, (כד) ומדוכן דזו לזבשין כל ארבעים שנה, אמר ליה ממה שחלבישום מלאכי השרת, שנאמר ואלבישך רקמה (יחזקאל טו י'): (כת) [מתו רקמה, ר' סימאי אמר] פורפירא. ולא היו בליים, ולא קרית שמתך לא בלתה מעליך (זכריה ח ד), ולא היו הקמנים נדילים, אמר ליה צא ולמד מן (בר) החלזון הזה, שכל זמן שהוא נדל נרחקו גדל עמו. ולא היו צריכין תכבוסת, אמר ליה הענן היה שף בהם (בז) ומגדלים, אמר ליה ולא היו גשרין, אמר ליה צא ולמד (כת) מן (הסמונת)

אמר, ויהי ולא נתן זה לכם לב דעת, א"ר אי אתם זכירים מה כל שהתנו אתכם במדבר שנה (מ) אחר אתכם ארבעים שנה במדבר ונ', מה לא כלו שלמיםכם מעליכם א"ר יוסי בר גוריון מה שהיה עליהם לא כלו, אבל מה שהיה להם בתוך התביעות נתכלו, ר"א לא כלו שלמיםכם וי"א לא בני ר"ש בן יוחאי שאל את רבא בן אבהו מה כלו קוראים יצאו עם ישראל במדבר, א"ל אותן הבגדים שהיו עליהם מה שהיושבים אותן סחלים בסנין לשיכר לא נתכלו, א"ל ולא היה נחלתו והיו הבגדים קטנים להם, א"ל לא התחם עלי ש, התחם וזה בשביל שגורשו בגד שבו, א"ל ולא היו עורכים במסעות, א"ל הענין היה שגורשו וסבכו, ויהי נטיש עשה להם הקב"ה ואיום בעיניהם, כמצרים עשה וזכר ונתייבם וראות מנין שנה (מ) המסות והדלות אשר ראו עיניהם מה המסות המסות מסעות וסיון של מצרים, מה האריות רבנן אמרי שהיו נרמסות על פניהם הם צפרדעונים, מה והמסופות שהיו המסות מסעות אותן, כיצד לשרפים יום הורת באה המכה, והארת עשה ל ימים והלכות לה, והיו נחוצין כל ימים בין מכה למכה ולא היו חוצין בתך הוי שהיו מסעות אותן: (יא) ולא נתן זה לכם לב דעת, מה ואמר נתן זה לכם לב דעת, א"ר יוחנן בשעת שסדו ישראל על הר סיני ואמרו (מ) כל שברכר זה נעשה ונשפט אמר הקב"ה (ומה) וזה וזה לכם זה

[illegible]

כח

דער אביד

צמלמל ועיקר הסעם יולל ממקום אשר וכעצמל לידו דנור שיוכל למעוך מעט
אדמו כערין קומך וחדש: אי ארז יטרל אפי' סדק פי' פלה של ארז ח"ל עץ
ונרלשו סדק בל לקיים עץ ולרז אי נמי כדי שיהא רלוי להיות מעט:
(יג) ענתי היסודלכתי אשר ר' ערפון לביתו פי' ענת הרלויס לו לרדח כי
פי' הרעיס למענות וכלך ליסול רשות ערני ערפון רזו: ארזכא אמה וענייס
רביעי ררע כמסה וכו' לל ידעתי זס השיער מלין כוליארזו: ולישער
לומר כי הול המסות ענעממפי כלים וכול כמישר יד הקרדוס. ועדכתי' ביה
עץ מעמע מכול למללכס כדכתי' אס ככלי עץ יד וכו' ועזין ועוזין ומעלמין
פי' עמן ארז אשר: (יד) ועמי יכול פיקס פי' לסוך כישול ועיקס: וכול לעב
לדוס מכנסים טענות וז דעמי פנייס. מדרש אלדס ענרלשתי' ררע מלסר זס
מקסינת ולמה נקרא שמו מלסור מכול מלי ארזים ונרלס לי כי
כול כעץ שטעמין וז לדוס מנקרל ענלזיל בלפי'. יכול יציא למר כלטע אדוס
בלוחו הפיקס ח"ל מולעת לעב כעל מן המולעת. אי מולעת יכול יציא אשר
מן הלנעים במולעת כגון מכלת כלנע דרס מלזון לו עקלל חילן ח"ל ושמי פי'
המעונה אשר בלנעים ר"ל מלין ענת אשר מניע למסיטותו חכו כנקרל זאריס

ראבי"ה שבת סי' קצ"ד

ניצודין ועומדין, אי נמי אנטילת נשמה פריך
ולא אחבורה. והאי דפריך בפרק כלל גדול (ע)
ע"א) וליחייב משום נטילת נשמה, אפילו רב
מודה ליה אלא דפליג^{נא} ואמר אף משום
צובע, אבל משום חבורה לא מחייב, דחלון
תולעת ואין לו עור, ולא שייך למימר (ליה)
מקלא חבורה) [מקלקל בחבורה], ופציעה
ידיה הוא משום דש, כדמוכח התם.

התבלת אינה מעכבת את הלבן, התכלת שבציצית אינו
מעכב את הלבן, והוא צמר שאמרו [מ"ד ע"א] שאין צובעין
אותו אלא **בדם תולעת מן הים נקראת חלון** והיא עולה אחת
לשבעים שנה. [פירוש רבינו נתן אב הישיבה].

להר"ן

שבת ק"ז ע"א - ק"ח ע"ב

שיטה

קעב

ומיהו דקא בשקלים שאין כהם עצם וכיון שאין מחייבין י"ב חודש
לא חשיב חיותם חיות אבל כשאר פשיטא דמחייב, ומיהו אסיקא
דכל שדוא פרה ורבה אפי' אין בו עצם מזה רבנן וההורג חייב, והא
דאקשי הכא והרי פירוש דפיה ורבה לאו מהי פירושם דיון דסקי
בלשון יסמנאל בורגית דהנה גבראים מן העפר ניווה ומותר להורג
ולצוד, אלא מין אחר הוא שאינו פנוי בינינו שהוא פרה ורבה.
והנ"ל דצד פירוש וכו' ורי' ירושע פטר. פי' סוד אבל אמר
דילמא קטיל ל"י הא בכל שמונה להורג ואין במינו ניצוד מותר לצוד
אותו לבתולה, ומעיקרא קסיד דפולגתיהו דרי אליעזר ורי' ירושע
חליא כהניגו דרי אליעזר סב דבהריגתו חייב וכן בעידתו ורי' ירושע
סב דכיון דבהריגתו פטור לא אפשר דליחייב בעידתו, ואנן קייל כרי
ירושע דההורג חייב וההורג סוד כיון שאין במינו ניצוד.
אלא אפי' ראובן ורי'. פי' שכל שוב רידו מיד הוא מת וחייב משום
נטילת נשמה ואף משום צידה אם אינו ניצוד סבוער יום, ואית ספרי
דגופי אלא אפי' דעביר רידי, כלומר כל וכן שריד הוצא מן הרג יבש
כל כך שנמשך באצבע חייב וחו לא חיי.
וה"ל מאן דחלש כשדוא מהיזמא והיגא, והוא הנקרא בלעז
מליכא שכל גידולו הוי בסיצים ובסיצים.

לגופה דפטר אבל אמר עלי' אליבא דרי' שמטין ומשום צנרא ורופה
שריין לכתחלה.

שמנה שרצים

הצדן והחביל בהן חייב. פי' דיש לוק עוד ונצוד הרם בין העור
והבשר והעור מעכבו סלצאת וחייב משום נטילת נשמה של אותו
מקום שחבל בו דמה לי קטלה כלה מה לי קטלה פלגא, ואית מאי האי
דאמרי' נעיה אר' נבי חלון וליחייב משום נטילת נשמה ושריף מתעסק
הוא אצל נטילת נשמה ומאי חידושא הא ס"מ אף על פי שפירעו בענין
שלא ימות בכך הרי הוא חובל ואכתי ליחייב משום נטילת נשמה
דאיתו אבר, וייל דשאני חלון שהוא גוף אטום כחלונות הללו
שבאשפות ואינו בעל איברים ועד שיהרגנו ממש אינו חייב משום
נטילת נשמה שרי' אין לו איברים שיתחייב משום נטילת אותו אבר,
אבל שאר שרצים שהם בעלי איברים איכא משום נטילת נשמה
שבאותו מקום שהוא כחליש אותו אבר או אותו מקום שנוטל ממנו
דם, ודשי' ויל שפי' דחייב משום צובע, ליתא דמילה שלא בזמנה
תוכיח דחייב עלי' ולא שייך צובע דלמאי ניהא לי' בצביעה.

ריטב"א

חובל וכדאמרינן בכתובות (שם). ורבינו ז"ל בשם רבו רבינו
הגדול ז"ל פירש דשאני חלון שאינו בעל איברים אלא גוף
אטום כחלונות שבאשפות, ובכי הא ליכא נטילת נשמה אלא
כשנוטל כל נשמתו לגמרי:

ערוך ערך חלזון

פרק י"ב "ככלים או שקשר חלזון בראשה טמא פ"י ושהוא צורתו ונקרא חלזון כמו החלזון שהוא מוקף (א"ב כעל הערוך ציר בספרו צורת חלזון וכן עשה בקרדוס שניטל עושפו עיין ערך נקע ג') :
דף ג' חלזון "כסנהדיין ריש גמרא דסלק עליה להר וראה שהיו' אין שם חלזון אפילו אחד ולמחר יורדין בשמין ומתמלא כל הכר כולו חלזונות תרגום ירושלמי ירש הנלכל חלזונא כפסי' דויהי בשלח פרעה ולא היו גדלין אמר להן **חלזון הזה כל זמן שהוא גדל כרתיקו גדל עמו :**
דף כו חלזון "נסנת פרט דמה חלזון

אונקלוס

דברים ח עקב

קד

למען הודיעך כי לא על-הלחם
 לבדו יחיה האדם כי על-כל-
 מוצא פי-יהוה יחיה האדם:
 ושמלתך לא בלחה מעליך
 ורגלך לא בצקה זה ארבעים
 שנה: ה וידעת עם-לבבך כי כאשר ייסר איש

תסביר לחזקו: (ד) שפלתך לא בלחה. ענין כבוד
 היו שפין כסמיתם ומנהלים אותם כחן כלים מנהלים
 וחף קטניות כמו שהיו גדלים נ היה גדל לטען כסמיתם
 כלום היה של חזקת גדל עמו: לא בצקה. לא
 נפסס כנלק מדך הלמי יתק פ שרגלים נפססות:

ו יחיל מה וידוע היה בזה שם מנהלים הכהנים כקדושה שלא
 היו כלים ומפני דאף על פי שהיו מנהלים כל מה שנה לא
 היו כלים ומפני שהם רצו כבוד וזהו דכתיב מעליך רחל אף
 על פי שהיו מנהלים עליהם: ה ואם תאמר הוא כפרית כי תבא
 מיד תאמר לא כלום פל רחל שמו מנהלים שיהיו להם מנהלים
 רש להם רחלם קרי ארבעים שנה שיהיו להם מנהלים מנהלים
 לא כלום פל רחלם וזה שפירש כן חזק אונק שפירש כפירש

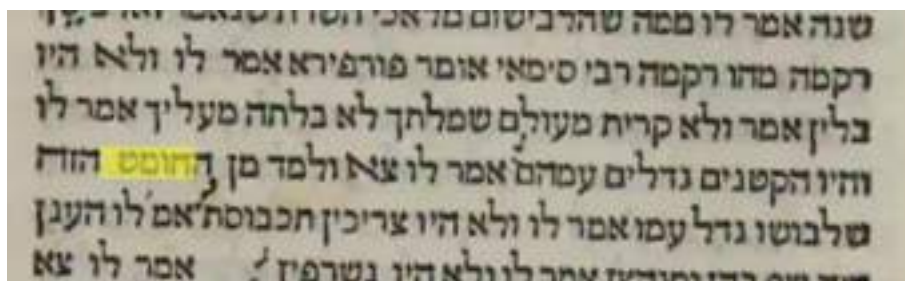
לא בלו שלמותיכם (כב, ד).

ובשהתינוק גדל לבושו גדל ונעלו גדל עמו. אל תתמה שהרי בא וראה
 מביתו של **שבולל** כל זמן שהוא גדל ביתו גדל עמו (דברים רבא ג, יא).

הרא"ש

משנת

שמו

כלים פרק שנים עשר טבעת אדם

בתיים טהורה. אמר ר' יוסי אמת, בזמן שהוא מפתח אחד, אבל אם היו שנים, או שקשר חלזון בראשה טמאה. [ב] קנה מאונים של סרוקות טמא מפני אונקיות ^(א). ושל בעלי בתים, אם יש בו אונקיות ^(א) טמא. אונקלי של כתפים ^(ג) טהורה, ושל רוכלים טמאה. ר' יהודה אומר של רוכלים, שלפניו טמאה ושל אחריו טהורה. אונקלי של דרגש טמאה, ושל נקליטין טהורה. של שדה ^(ג) טמאה, ושל

[ב] (א) חלזון, (ג) חלזון של כתף, (ג) חלזון של כתף, (ג) חלזון של כתף.

ב'מלח' אלמגאלק אמא של בעלי בתים פליס
יתכלון עלי גלקתא. פהי שבה עאריה ללוינה
פי אלאבואב ולד'לך לא תנע'ס. ויקול ר' יוסי
אן אד'א כאן להא פי טרפא טרפין כ'ארג'ה
שבה מסאתיח כאנא יגלקן איצ'א בהד'א
אלנע. או אד'א רבט פי טרף אלסלסלת חלזון
והו שכל צדפה מן חדיד תגלק בה אלאבואב.
ותלך אלצדפה הי צדפה' אלחיואן אלבחרי
אלטממי חלזון. ואין הלכה כר' יוסי.

המגעולים, אבל של בעלי בתים אינן עומדין
לנעול בהן והרי הן כעין עראי* לנוי בדלתות
ולפיכך אינן מתטמאין. ור' יוסי אומר שאם
היה להן בשוליהן שני קצוות בולטין כעין
מפתחות שהיו נועלין גם במין זה, או אם קשר
בקצה השרשרת חלזון והוא כעין צדף עשוי
מברזל נועלין בו את הדלתות, ואותו הצדף
הוא הצדף של בעל חי הימי הנקרא חלזון.
ואין הלכה כר' יוסי.

ספנות העולם

[illegible]

התעלה, תב"ת

[illegible][illegible][illegible]

אין מעמידן פרק שני עבודה

אמי ואמרי לה רבי
בני אוהל* תולמי
כי צורא וליכיד
תמישי ליה בנסא
לה עיליה אדמי
א לינח פיקא לה
ילאה פיקא תחא
צורא דלא אפתח

פולא וליקל וליבר
 קרא ולינקום בשחק
 גודנה אורי ליה ר'
 ר' אבי "אמרה לי אם
 מנינו אסא כולה
 ייחא דברחא קרא
 נפק מינה לישוריה
 "ויחא דחופשא
 מיחא ולינקום שב
 א בוד רשא וליחא
 להרא נרא ויחא
 ליחי שב פחילתא
 א בנרא ויחא רשא

[illegible]

עצילת ואי לא * לית שפיר חלוצי ואי לא מית מש
דכיתא באימא דעקס נפגא בסיחורא רבי אבדו
דחנן ואמרי * ליה כי מרדא מאי אורי ליה כי אר
לא איבי בליהא אלא לאורא ואמר רבא אמר
שקיע קש לאורא לבר ממיא דבוליחא לית כי
בוליחא שתי ערב ולעס אכלא אורא דהנה מ
אודיעה לא קריי ולא חשיב מאי פשוט ואי לא ליי
במלחא ולפשר ולשרי ביה ואי לא למליה לאודיע
לחילא דאספתא וליה שפרא דתשא ולחוב בר
בנה מרא איך רשא מושבא באורא ולחוב אור
בסוקא וניסקל תרא ונה תרא לישא אורי ואי
בקרא ושרי ליה מישא דאספתא גיית דר

1980-1981

המחיר הנמוך ביותר של המוצר
הנדרש הוא 10 שקלים.
המחיר הנמוך ביותר של המוצר
הנדרש הוא 10 שקלים.

מחברת: חגית רותם

[illegible][illegible]

רש"י

ה'מאדה. לוישרד"ה: החמט. לימנ"ה: התנשמת.
טלפ"א: (לב) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא
הוא ב' לתרומה עד הערב ואח"כ וטהר בהערב
השמש": (לג) אל תוכו. אין כלי חרס מטמא ב' אלא
לי חור

ין ונגרעין ממוך האוכל: אוממוס. גבי גחלים מיימין
ו. לא החשיכו מראיתו להיות הס גאים ממנו: מאמין. לקמן
של אשה: כדי (שוף) במים. לשני עינים: כדי שיפס או
כסית. וכל מכה קרויה פה: מורשא קמא. עליון של
מכה: שבלול. לימנ"ה (ו): לכסית.

ולא

תרגום הלע"ז

884 לימנ"ך — ע"י 880.

885 לימנ"א limace — (שבלול, חומט) — שבלול. (שבת עז):
חגיגה יא. חולין קכב. (2181).

limaçon. snail.

886 לימנ"ו limaçon — (שבלול) — שבלול. (מ"ק ו: וע"ע 885).
limaçon. snail.

רש"י תהלים נ"ח ט'

בלעז: (ט) שבלול. יש פותרין לימנ"א בלעז ויש
פותרין כמו שבלול מים (לקמן ס"ט) וכפל הלמ"ד כמו
מן ימל קצירו (איוז י"ח), ימולל (לקמן ז'): תמס. נמס

רש"י מועד קטן ו:

גרי גורא והוא דליכא
זלא והוא דליכא מצרא
עד
ע"י: דכפיז כמו שבלול תמס
יהלך. שבלול שקורין לימנ"ו תמס
יהלך כלומר כשיצא חוץ מגרמיקו

(א) רירות נופלות ממנו עד שהוא נימוח ומת. תמס
בכורות לח: רבינו גרשום

רש"י חגיגה יא.

תורא ברא דעינא. שורה
שחורין מן העין שמכסה העין
וזהו בת עין: אלא הא ברק
שחור הא ברק לבן דאמר
רבה בר בר חנה כו'. מתוך
הא דת"י ודחויא איפכא:
וסימנין ברקא. כלומר
באותו דק לבן שקורין ברקא
הוי מוס ודחוי דק לבן לו:
בולט. צף. ברק כמו
לבריקות: הלזון קורין בלעז
לימנ": עינב. שיש בעינו

המיוחדין במקום אע"פ שהן גשמים:
ברק. כל הטועט טהם: מרה.
כל אשר יפול עליו מהם מותם
יטמא: חומט. אומר אני שהוא
מן שרץ" שקורין לימנ"א הגדל
בקליפה ההולכת ומעגלת תמיד כל
כמה שגדל ותחילת הניצור" בקליפה
של עדשה היא: כונג השאדה. לפי
שמפרכסת לאחר שנחתכה והייט
מקלחו שהוא כסולו שיש בו חיות:
לכחו

הנחות וצינונים

(א) ב"ל בררם (רש"י).
ובכתי"ב הני בררמואל
דאמר שמואל. והיא
הני האפיקות בררמואל
בכ"י כ ע"כ (דק"ס).
(ב) ע"י פסחים קט
צ"א (ג) בכתי"ב
תחלת בריתו
בכעושה. (וכ"ה בנדר).
וע"י רש"י מ"ק ו ע"כ
ד"ה רמז: (ד) צ"ל
אלא לבטון (גליון).
(ה) בכתי"ב עליו:
(ו) בכתי"ב שרץ שקורין
לימנ"א. וכ"ה בתוס'
ד"ה ע"י: (ז) בררמו

לשוקי מים שאינן ולא יתק דהא מי

רש"י חולין קכב.

כיום כעושה. כיום הרחם של נקבה: ועור של חכם פלגיה. עור הונח מחמת מקום שאין שער מפני שהוא רך: פלגיה. הריון: פלגיה. לימירד"א: חומט. לימירד"א שחלת ברייתו כעדרה לא ונדוק בחיק שלה שגדל וכולך עמה פלגיה כעדרה ממע הוא בשוליו: פלגיה כחולדה. עורה חטק מבשרה: וכו' עיניו. כל אלו שאמרו שכן מעמלן כעשר חס עיניו נעשה עור ונטלו מחורט כשר

רבי תנחום הירושלמי - משתמשים בו לספר מילון ערבי ליד החזקה

חלג - חלט

191

חלג חלגולוגות ופעפועין וגודגדניות (ראה הל' שמיטה ויובל ח"ב) - חלגולוגות מין רגילה הנקרא 'פרפחין', שעליו
הרבים וגבעולו ארוך הידוע לרופאים בשמו 'אלכלה אלחמקא' בשל הסתעפותו הרבה והתפשטות ענפיו. ופעפועין
'קאלה', וגודגדניות 'חנדקוק'.

חלד סכין שהעלת חלודה (הל' מל"ס יא"ח) עלתה עליה חלודה וכיסתה אותה. ושם החלודה חלודה. ומעניין כיסוי
הכרז בחלודה כינו את השחיטה בסכין מכוסה חלודה כלומר ששחיטתה הייתה נסתרת, לא גלויה. ואמרו מעות
שהחליא (ראה הל' מ"ש ד"ב; מ"ש ד"ג) במובן החלידו אבל אין אומרים על הנחושת 'צדא' אלא 'זנגאר'. ואמרו החליאו
מי שהיה הבדל בין 'צדא' הכרזל ו'זנגרה' הנחושת. אם כן שם ה'זנגאר' חלאה כפי שכינו את הלכרז והזוהמה
חלאה - סיר אשר חלאתה בה (יה' ד"ו). ואמרו מקנה מאזנים על כל משקל ומשקל כדי שלא יחלידו (הל' גבה ח"ה)
ומכונן כדי שלא 'זנגר', מפני שכפות המאזניים על פי רוב של נחושת. וכן השמן וכיוצא בו מונע את החלודה,
אבל 'זנגר' את הנחושת מהר. הכתה חלודה על ראשה (ראה הל' שמיטה י"ג; חולין ג"ג) - חלודה יש לה דריסה בעופות (ראה
הל' שמיטה ה"ו) היא חולדת הסנאים. וכמוהו יצאת חלודה ועכבר בפיה (הל' חמץ ומצה ב"ג) - שמא גררה חלודה (שם, שם,
ו' פסחים א"ב). ואילו חולדת הסנאים (מלאים ח"ה) נאמר בפירוש המשנה שהוא בעל חיים הדומה בצורתו לכלב, והוא קטן
מכונן במבנה, וזה מין שועלים. וסנאים ריבוי סנה, והאל"ף במקום יו"ד כמו פתאים ושפאים ותלואים. ומכונן שבעל
החיים הזה מתגורר תחת ברקנים וקוצים כדי שלא יגיע אליו בעל חיים גדול ממנו ויפגע בו. החולד והעכבר (ו'
אמנו, הל' מאכלות אסורות ב"ז) חולדה, והוא מין עכבר עיוור בלא עיניים.

חלה חולית הבור (ראה הל' שבת ב"ז; שבת י"ב) - הקנה חוליות חוליות הוא (הל' שמיטה ג"ה) - חוליה גדולה כולן
חרוים וטבעות וחוליות, כמו וחלי כתם (מש' ב"ה"ב) חרוים של אבנים טובות. והוחלפה היו"ד שבמקום ה"א שהיא
למ"ד השורש באל"ף ונקראו חללים מעשה ידי אמן (שה"ש ו"ב).

חלזון החלזון הזה כל זמן שהוא גדל נרתקו גדל עמו (פירוש 'חלזון') הוא 'חלזון' גם בערבית. ותרגום ירושלמי יירש
חלזון (ד"ב כ"ס"ב). יתור חלזונא. ודס חלזון שצובעין בה התכלת (ראה הל' ציצית ב"ב) אף הוא מין חלזון שצבו שחור
אם צובעים בו דבר, צבעו נראה כחול צה, מבהיק מרוב צחות, ואינו מתקלקל ואינו דהה ואינו משתנה. שלשלת
שש בראשה חלזון (ראה מל"ס י"ב) חתיכת ברזל בדומה לצדף החלזון שנועלים בה את הדלתות בדומה למנעולי
חתיכות האירופיות שהם בפנים ונפתחים מבחוץ. ושלשלת היא שלשלת ששמים אותה לרוחב הדלת מלחי אל
לחי, ונועלים במנעול הזה הנקרא חלזון. ומכלל המומין אשר תפסול לעבודה יש מום הנקרא חלזון (פסדות ו"ב).
ואמרו חלזון מום קבוע וזהו נחש (ראה בכורות ל"ח ע"ב). ואמרו בפירוש המשנה חלזון ונחש שני שמות נרדפים באותו
מובן, והוא חולי הידוע לרופאים בשמו 'טפרה' והוא בשר הצומח מזווית העין ומתפשט על לוכן העין, ויש שהוא
גדל ומגיע אל השחור. ותרגום או תכלול בעינו (ו"י כ"א"ב) או חלזו בעינו, וכירושלמי: חלזונא בעיניה.

חלתל הוא הנקרא חלזולות (הל' שמיטה ה"ז) הובא לעיל בערך חלל ואמרנו שהוא המעי הישר שהגללים יוצאים
מנו. עיין בו שם.

חלט מוסגר ומוחלט (הל' יבום וחליצה ד"ב) הוא איש מצורע או בית או בגד וכדומה, לאחר שהחליטו עליו ופסקו
בעניין טומאה שנאמר עליו וטמא הכהן לא יסגידנו (ו"י י"ב"א), מפני שהמוסגר הוא מי שתלו את עניינו ולא פסקו בו,
לא בטוהרה ולא בטומאה, שנאמר עליו והסגידו הכהן (שם, שם, ה). ותרגום לצמיתות (שם כ"ה"ל): לחלוטין. וצמיתות הוא
מכירה לעולם. ומובן אחר מגעילו ברותחין או חולטו במי זיתים (הל' מאכלות אסורות י"ב"ב) להשרות ולחלוט, כלומר
משדחו בדברים חריפים והם מקלפים את השומן שעליו. אין שורין את המורסן אבל חולטין (ראה הל' חמץ ומצה ח"ה)
חלטים (כ"ז) הוא שמרתיחים את המים הרתחה חזקה ושופכים אותם על הסובין, כאילו הוא דבר שמשרים במים
וחלטים. וכן המעטה והמחליט (ראה נעשים ג"א) - מעטה מרתיח את המים ושופך בהם את הקמח ולש אותו בהם. ושם

Arabic [edit]

Etymology [edit]

Borrowed from Aramaic חַלְזוֹנָא / ܚܠܙܢܐ (ḥalazōnā, "snail", from Ancient Greek ἑλίκων (hēlikón) or ἑλίκιον (hēlikíon).

Noun [edit]

حَلَزُون - (ḥalazūn) m (collective, singulative حَلَزُونَة / ḥalazūna))

1. snail (a mollusk with a coiled shell)
2. pastry in the form of a snail or helix

Declension [edit]

Declension of noun حَلَزُون (ḥalazūn)

[info]

Arabic Wikipedia has articles on:
حَلَزُون

גנזי קדם - מן הגאונים

93

ספר רביעי

תפירה פ' אלדא כאנת אלכיאטה מסתרכיה יגר טרף אלכית לחשחר אלכיאטה.
סן האטגוש סן אכבאר ע"ו. גירופי כאפר. הצר חלזון הוא דור עליה גלאף
סחל אלגלוח פארא. (פ' ע"א) ה... ואם תכתב אות גדולה על קצה זו כאשר
יכתב על השקרים ואות גדולה כסוה על קצה זו סבוך לזו אע"פ שאין קרובות
זו לזו הרי תרואה את זו ומהלך עד שרואה את זו יודע הוא כי תואמות הן
וסכוונות זו לזה. והיינו ראמינן כתיבת היא אלא שסחוסרת קריבת. ניתכון
לכתוב אות אחת פירי נתכון לכתוב שית וכתב פו. הא דבקי יוני כדי שיהו
שתי אותיות כהלכתן וכתיקנן והנה סחוסרין גמר סלאכה פטור.

ס"פ: פ"ג.

והדא בכורא פ' שלשה קנים דבוקים זה לזה נקרא כורה. סצוכיתא קיל
אנחא אלטצפאה שאורגין אותה סן חסיב או סזולחו וססננים בה וקיל אנחא
אלאשכרת א) אלדי ללחאכת. אובצנא קיל אנחא קלה תחולד סן אלברק וקיל
קלה תחולד סן אלניט והו אלפאלג. ס"פ: פ' י"ד. ססי דקלים נכלתין
כאן פ' אלשאם וכינחם עין בא סערופה סן שרכ סנהא חנפעה ללצפרא. וכוס
העיקרין ככתג סן יקרא דקרים יפסר כפני שסי אותה עין דוקרין את המירה.
פיר' סר רב שרירא כי החכלא תולדת שחיטה היא והשחיטה אב סלאכה
היא והסלאכות סמסכן ילפינן לחו והשחיטה לא סצינו אותה כמסכן אלא
בדבר שיש לו עור וכיון שהשחיטה אינה סלאכה אלא בדבר שיש לו קור כך
תולדת השחיטה לא יהא אלא בדבר שיש לו קור. תהא תולדת סלאכה וחייבין

התרגום העברי:

תפירה פ' אם היתה תפירה רפוייה יספוך את קצה החוש לחזק את התפירה. סן האטגוש,
סיריעות ע"ו. גירופי כופר. הצר חלזון הוא תולעת עליה סעסעה כסו עור כספ. ואם תכתב ב)
אות גדולה על צד זו כאשר יכתב על השקרים ואות גדולה כסוה על קצה זו סבוך לזו אע"פ
שאין קרובות זו לזו הרי תרואה את זו ומהלך עד שרואה את זו יודע הוא כי תואמות הן
וסכוונות זו לזה. והיינו ראמינן כתיבת היא אלא שסחוסרת קריבת. ניתכון לכתוב אות אחת
פירי נתכון לכתוב שית וכתב פו. הא ג) דבקי יוני כדי שיהו שתי אותיות כהלכתן וכתיקנן

ופרופ' זהר עמר נ"י כתב לי בזה"ל: "זה התרגום שלי: הוא תולעת עם
מכסה/נרתיק בדמות אגוז נבוב/ריק".

השין והבית והלמד. שבילי עולם¹ ושבילך כמים רבים² הוא הדרך. ואלקמה בשבילים³ השבילים הדקות⁴ שבילים יקצרים⁵ וכראש שבלת ימלו⁶ הם שבילי הקציר. וכמהו אצלי שבילי הותים⁷ דמה אותם בשבילים לרקותם. ומסנו ננור גלי צמתך חשמי שובל⁸ חשמי תלתל שערך וגם זה על דרך הרמיון. אל חשמשני שבלת סים⁹ ושבלת שמסתני¹⁰ ששבלת הנהר¹¹ המים הרבים וזה הלשון נוסל בלשון הערב גם כן על המים הרבים. ומה הענין כמו שבלול חסם יהלך¹² רוצה לוטר השמך והמים הנגרים והוא בענין ימאסו כמו סים¹³ והלמד בו כפולה בהכפל רש שערורה¹⁴ וענינו שהוא מתפלל עליהם שיאבדו וימסו ושלא יתקמו כאבוד המים ותהלכו ממקומו ואמרו יהלך הוא מתאר השכלול 699: אשר היה אצרו יתהלכו למי מתאר המים וענינו כמים הנגרים. ויכשר אצלי שאומר בשכלול ענין אחר והוא שאדמו לרברי רבותינו דל¹⁵ אמר רב יהודה אמר רב כל שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחר לבטלה ברא שכלול לכתית וראיתי בפרוש לרבנו הא"י שהוא מטיני השרין והכתית היא סמיא ואין ספק שהוא רמש רך ולח ראוי לרכך הסמיות. וקרב בעיני שהוא הרמש שקורין לו בערבי חלון כי הוא כתאר הזה והוא מטה שמשחמשין בו לרכך הסמיות והמורסות. ועל הפרוש הזה כאלו התפלל עליהם תפלה אחרת וזין מאמרו ימאסו כמו סים יתהלכו למי ותתפלה ההיא שימסו ויתכו כאשר ימס השכלול בהליכתו

שם תבואות תוצאות הארץ סרק א' החי הארץ

כח תרנים רכמעה'ג אלחרדון' והוא מין איידעקוע גדולה שנמצא בחרבות ובין עשבי השרה ארכו כערך חצי אמה (עם זנבו) ותמיד מתנענע בראשו ונמצאים הרבה בארץ. ובארץ מצרים לוקחים צאתם לצבוע אדום, גם קוראים אותו בל"ע אלצ'ב והוא צאב ר"ל הצב הנזכר לעיל (ולא ידעתי להכריע).
הלטאה תרסעה'ג אלעמאיא והוא בלשון ערבי של ארץ מצרים וארץ אפריקא (כי ידוע תדע שיש הפרש בין לשון ערב ארץ ישראל וארץ סור' וארץ ערב ובין לשון ערבי ארץ מצרים וכו') והוא מין איידעקוע הקטנה הנמצא בבתים. ובארץ הזאת קוראים אותו אלאבוכריש, גדלו כמסח עם זנבו. ובתרנוס הסרסי מצאתי יואן גו' והוא הנקרא כל"א שילדקרעטע (ע"י צב) ואינו גבוה כי נמצא בדברי חז"ל זנב הלטאה ואין לצב זנב כנודע. החומט בל"ע אלחלון (שנעקע) וטוכח מזה שחלון התכלת מין חומט (שנעקע), וכן הוא ברכה סוף פרשת כי תבא החלון הזה כשגדל מלכושו גדל עמו עכ"ל. וזה שנעקע כנודע, ותרסעה'ג

סידור יעב"ץ (קריאת שמע): "גון כעין הכחול וכרקיע בטהרתו, וצובעין אותו בדם חלזון, בריה שבים דומה לדג וחומט ימי".

כקף פתיל • ז"ל בה"ד: פתיל • טווי ושזור: תכלת • גוון כעין הכחול וכרקיע צמרתו ולובעין אוחתו צדס חלזון בריה שבי' דומה לדג וחומט ימי • כיבוד מסולמא דלור עד חיפה: והיה • הויה אחת לכולן

סימאי אמר פורפריא. אמר לו ולא היו בלין. אמר ולא קריח (דכריס ח) שסלתך לא בלתה יטעריך אמר לו ולא היו הקמנים גדלים אמר לו צא ולמד מן החלזון הוה שכל זמן שהוא גדל נרחיקו גדל עט. אמר לו ולא היו צריכין תכבושת. אמר לו הענן שף בהן וסנהצן. אמר לו ולא היו נשרפין. אמר לו צא ולמד מן הסיפון הוה שאינן מתגהצין אלא ע"י האור. ולא היו עושין כניטות אמר לו בסותן לא עשו בחייהן לא כל שכן. ולא היו מסריחין כריח הויע שלא היו מליפים את כגריהם. אמר לו הבאר היה מעלה להן מיני רשאים והיו סנענעין בהן שנאמר בנאות רשא ירביצני על כי מנוחות ינהלני והיה ריחם נודף מסוף העולם ועד סופו. בא שלמה ואמר (שכ"ט ד) וריח שלמותיך כריח לבנון. ואומר עוד (שס) גרד וכרכם קנה וקנמן. וכל אלו מתיבן היו (שס) מעין גנים באר מים חיים כיון שראו ישראל האיד הקב"ה סנהצן ומעדינן בסדר התדילו סקלסין ואמרים את הוא רעיא טובא לא חסרא מובתך לעולם. ה' רועי לא אחזר בנאות רשא ירביצני על כי מנוחות ינהלני. אמר רבי שמואל יש לך מים שהן נאים לשחות ואין נאים לרחוץ בהם. נאים לרחוץ בהם ואין נאים לשחות. אבל מי הבאר נאים לזה ולזה: **נפשי** ישובב. בתורתך שנאמר (מהלים יט) תורת ה' תסיסה משיבת נפש. יתני בסעלי צדק. בסן כבאר בשלו בענני כבוד. לא שיש לי זכות אלא לסען שמו. גם כי אלך בניא

פירוש סה"י בהן

[מיד חסד לו וס']. כל זה אינו כילקוט כספתך רמז משל'ו: [אלף דכ]. 'סי' מנחם דכיוונו דכר כסל תחת סד"ח וקדריש דכר ל' דכר כדאי' מנחמא וילמדנו אכנו כדכר כדכריס הכשיכו אופי אף אנו אכנו כדכר כדכריס הוה יתמו כי גרס לנס שימותו כדכר כדכריס וס' וספנין כדכר כדכריס וס' רכאשי כסל דכריס: [ט"ו אלף ופרדוס]. 'סי' ככל שנה כך כרי שימותו כל יולאי מזריס בני כ' שנה ולומרו וסמא הוא פרוסרוע אחד מתפ"ט כך פירושו כי כסנה אחרונה של מ' שנה לא מתו עוד שכבר כסנה גזרה שמתו כבר כלס כנמלא כירושלמי דסוף פסגית וכרש"י כסוף פסגית ככלי. וגם ככ' שנים ראשונים של אותן מ' שנים לא מתו עדיין כי אחר כסיס של חסד כט' כאלכ דסנה שנים לנאסס ע"י המרגלים הוא דעגורה גזרה זו. הרי לריכס כל שמתו לסתחלק על ל' שנים. וסנה מ' פסגית מ' אלף עולים ח"ר אלף כרי כיון שלא מתו רק כל' שנה מהס נשאר חלקי ג' שנים מהס מ"ס אלף לחלק ג' כפרסרוע של אלו ל' שנים גם היו יולאי מזריס בני כ' חר"ג אלף וחק"ו כנמלא כמסבון סקלי כארזיס כבי פסא. וקריב ג' אלף מתו כעגל כדכריס כאלפי אלפי אים ככ"ף פרסיון כלומר לא שלסח אלפיס כמילוי כרי לו חק"ו וגם מה כסיס סך נשילת פון כעגל פחות מנ' אלפיס וספריס על מ"ס אלפיס הכ"ו לחלקם לפרדוסות פון פרדוסות לכל שנה אלף חל"ד וסמלא ל' פסגית אלף חל"ד עולים מ"ס אלף וסרנ"ה. שסס ק"ח וספר מתק"ג. אולי סס סס השחות שפיתחו מפי עגל מנ' אלפיס. כלסון כסנארזי אנו יפראל ח"ר אלף וסרנ"ה כין סכל. וסנה אלף חל"ד הוא חלק חפ"ט חסר"ג אלף וחק"ו סכוא כולל כלס שיטא כי חר"ג אלף וחק"ג כשיחלקם לחפ"ט חלקיס כגוש שלמים. עולה כל חלק אלף חל"ד. וכאנסיס קכ"ד נש שאי אספר לחלקם לחפ"ט חלקיס כשלמים אותס מתו ודאי כפרדוסות כאלו ל' שנים טובב על מסבון מסבון ככל כסיסס וכסדרס כוס נקט רק מסבון מסבון ככל כסיסס כסופ ויחמר סכל שנה מתו חלק כראוי לנאותה כס כמסבון מ' שנה וחק"ר אלף כמכיוון אילוי סיה סך מנמלס דכיוונו ס"ו אלף לכל שנה. וסל שאין לחשוב רק ל' שנים ושסיס מוסר כסס על ח"ר אלף ג' כט' ע"ו יחמר וסרדוסות וספרס כסס הוא לכל שנה חלזון ל' שנים. ויחמר שפולה לכל שנה חלק אחד מתפ"ט חלקיס סכל מספסס ססיו פסמלס כנו' ולא חמר ע"ו אלף וסרדוסות ויחמזו הסרדוסות על חל"ד לכד כרי לכתין סכל חסר חס"ו אלף לשנים חלזיסס לחלק טובב על מסבון סלס מסבון כנו' ככסוביס דכיוונו ח"ר אלף ומ' שנים וסיון כרסכ"ס וספסות כס' יס חסילין דס קכ"א אכססיהס ר' וסירא ססח ויכ' לאלל כעורי כליכס רכתי וכמסות כסנה סס. וסמלא סכל מיושב כדכרינו אלה. וככרת אריכות וס לא יסכנת ולא יגוהס כי מסרלוי סיס להאריך יוסר: [קוריס]. 'סי' וכי סיו מוטיאין סמסס כגדיס ססויס מסיכ ונלריס ססיו מספססס לנס כל מ' שנה וסיון כסרן קר סלסרון וסכין ס"י אחד: [הכחלון]. חומט: [הסיעין]. כילקוט כ' מסלמנדרא: [כניסות]. כניס:

שביעי בבא קמא פג.

ח **לשון סורסי.** נראה דלשון סורסי הוא לשון ארמי כדאמר
ז (בראשית רבה פי עה) חל יהי לשון סורסי קל בעיניך שהרי
ס צמורה ובנביאים ובכתובים חלק לו הכתוב כבוד תורה דכתיב
ה ויגר שהדותא בנביאים דכתיב מ' כדן תימרון להון ככתובים דניאל
ועזרא ולכן היה מארס נהריס

Syriac ܠܗܠܙܘܢ (ḥlẓwnʾ /ḥelāzōnā/),
ܠܗܠܙܘܢ

להוא גברא דהוה מהפך במוייה אמרה ליה עד מתי אתה מסלסל בשערך לא הוּו ידעי רבנן מאי "השלך על ה' יהבך אמר רבה בר בר חנה וימנא חרא הוה אוילנא בהדי ההוא מויעא וקא דריגא מונא ואמר לי שקול יהביך ושדי אגמלאי לא הוּו ידעי רבנן מאי "וטאמאחיה בממאמא השמד שמעוה לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לחברתה שקולי מאמיתא ומאמי ביתא ת"ר קראה סידונן יצא

כפי יכלחנו והשנת כחנו. ואני מסכים להביא ראיה על פרוש קצת השרשים מזה שידמן לי מן הנמצא במקרא, ומה שלא אמצא עליו עד מן המקרא אביא עליו עד מזה שידמן לי מן המשנה והתלמוד והלשון הארמי, כי כל זה סמנהגי העבריים ללכת בזה על דרך ראש הישיבה הפיתומי וְלֹא כהביאו עריו על השבעים מלה¹) המיוחדות במקרא מהמשנה והתלמוד ועל דרך וולחו מן רגאונים כרב שרירא ורבנו האיי וְלֹא וולחם; ומה שלא אמצא עליו עד מזה שזכרתי **אמצא עליו העד מן הלשון הערבי לא אמנע להביא עד מן הגלוי ולא אוהר מקרא** ראיה מהנראה טמנו, כאשר יוהר מזה מי שרעתו חלושה והכרתו מעטה מאנשי דורנו זה, כל שכן מי שהראה מהם הכשרות והעטף ברדיר החסידות עם מעוט הכנת אמתת הדברים. וכבר ראיתי ראש הישיבה רבנו סעריה וְלֹא נוהג המנהג הזה כרב פרושיו, רצוני לוטר שהוא מתרגם המלה הנכריה במה שדומה לה מן הלשון הערבי; וראיתי רבוחינו וְלֹא, והם העקר בכל דבר, מכיאים ערים על פי המלה הזרה בלשוננו מן הדומה לה מולתה מן הלשונות. ראיתי

ובלשון אגדה פרסית או יונית נקרא אנמרנין קרוב לזה. וגם בלשון רומיים נקרא מירא. ולהשוואת הלשונות בו נראה שהוא המין ההוא, והוא יחשב בסמים. ומה שאמרו שהוא ראש והקרוב שהוא הנקרא כן בלשון ערבי מור שיש ממנו מינין. מור אחמר ואבין. ובו מקטירין, וריחו מפיה באור ביותר. והנה כל הלשונות עברית וארמית וגם הערביים שוות בו.

Derived terms [[edit](#)]

- **ܠܗܠܙܘܢܝ** (ḥalazūniyy)

Descendants [[edit](#)]

- Middle Armenian: ܠܗܠܙܘܢ (xalizon), ܠܗܠܙܘܢ (xalizon)
 - Armenian: ܠܗܠܙܘܢ (xalizon) (*Hadjin*), Armenian: ܠܗܠܙܘܢ (xōlūzūn) (*Zeytun*)
- Medieval Latin: **halsut**, **alzom**, **alzon**
- Ottoman Turkish: **حَلْزُون** (halezon, halezun)
 - Turkish: **helezon**
- Persian: **حَلْزُون** (halazun)